

PAULUS
VOOR
IEDEREEN

DE PASTORALE BRIEVEN
1 EN 2 TIMOTEÛS
EN TITUS

In deze serie verschenen delen

Matteüs voor iedereen, twee delen

Marcus voor iedereen

Lucas voor iedereen, twee delen

Johannes voor iedereen, twee delen

Handelingen voor iedereen, twee delen

Paulus voor iedereen, Romeinen, twee delen

Paulus voor iedereen, 1 Korintiërs

Paulus voor iedereen, 2 Korintiërs

Paulus voor iedereen, Galaten, Tessalonicenzen

Paulus voor iedereen, Gevangenisbrieven (Efeze,
Filippenzen, Kolossenzen, Filemon)

Paulus voor iedereen, Pastorale brieven

Overige delen in voorbereiding

■
PAULUS
voor
IEDEREEN

DE PASTORALE BRIEVEN
1 EN 2 TIMOTEÛS,
EN TITUS

■
TOM
WRIGHT

wb

Voor
de leden van het bisdom Durham
een klein geschenk van hun bisschop

© Nicholas Thomas Wright 2003

Oorspronkelijk uitgever Society for Promoting Christian Knowledge,
Londen

Oorspronkelijke titel *Paul for Everyone – The Pastoral Letters* en *For
Everyone Study Guide*

© Nederlandse editie: Uitgeverij Van Wijnen, Postbus 172, 8800 AD
Franeker, 2018

De Bijbelteksten zijn met toestemming van het Nederlands
Bijbelgenootschap overgenomen uit de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV).

Vertaling Martin Strengholt

Omslagontwerp Monica Capoferri

Omslagfoto Andrea Rossi

www.uitgeverijvanwijnen.nl

ISBN 9789051943221

NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvou-
digd in welke vorm dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form whatsoever without
previous written permission from the publisher.

INHOUD

<i>Introductie</i>		7
1 TIMOTEÛS		
1 Timoteüs 1,1-7	De ware prediking van de waarheid	13
1 Timoteüs 1,8-11	Het doel van de wet	18
1 Timoteüs 1,12-17	Paulus als voorbeeld van de reddende genade van God	22
1 Timoteüs 1,18-20	De strijd van het geloof	26
1 Timoteüs 2,1-7	De eerste regel: gebed voor alle mensen	30
1 Timoteüs 2,8-15	Vrouwen moeten de kans krijgen om onderwijs te volgen	35
1 Timoteüs 3,1-7	Het karakter van een opziener	42
1 Timoteüs 3,8-13	Het karakter van een diaken	48
1 Timoteüs 3,14-16	Het mysterie van het geloof	54
1 Timoteüs 4,1-5	Pas op voor de valse leer!	59
1 Timoteüs 4,6-10	Ga jezelf trainen!	63
1 Timoteüs 4,11-16	Pas goed op jezelf en op je onderwijs	67
1 Timoteüs 5,1-8	Menselijke gezinnen en Gods gezin	73
1 Timoteüs 5,9-16	De weduwen	77
1 Timoteüs 5,17-25	De oudsten	83
1 Timoteüs 6,1-5	Slaven, meesters en het gezonde onderwijs	88
1 Timoteüs 6,6-10	Vroomheid en tevredenheid	92
1 Timoteüs 6,11-16	De verschijning van de koning	96
1 Timoteüs 6,17-21	Hoe je met geld om moet gaan	101

INHOUD

2 TIMOTEÛS

2 Timoteüs 1,1-7	Wakker de gave weer aan	109
2 Timoteüs 1,8-14	Schaam je niet!	114
2 Timoteüs 1,15-18	Vijanden en vrienden	119
2 Timoteüs 2,1-7	Vereisten om te kunnen dienen	125
2 Timoteüs 2,8-13	Gods woord is niet gebonden	129
2 Timoteüs 2,14-19	Leeg gezwets en het woord van de waarheid	135
2 Timoteüs 2,20-26	Bruikbaar voor God	141
2 Timoteüs 3,1-9	Tegenstanders van de waarheid	145
2 Timoteüs 3,10-17	Blijf bij de Schrift!	151
2 Timoteüs 4,1-5	Het oordeel komt eraan – werk dus rustig door	157
2 Timoteüs 4,6-8	Wachten op de krans	162
2 Timoteüs 4,9-22	Kom snel naar me toe	166

TITUS

Titus 1,1-4	Gods plan bekendgemaakt	175
Titus 1,5-9	Het aanstellen van oudsten	179
Titus 1,10-16	De problemen op Kreta	184
Titus 2,1-10	Aanwijzingen voor het huisgezin	188
Titus 2,11-15	Genade, hoop en heiligheid	193
Titus 3,1-8a	Gods gulle goedheid – en de onze	198
Titus 3,8b-15	Pas op voor twist en verdeeldheid	202

<i>Woordenlijst</i>		207
---------------------	--	-----

BIJBELSTUDIEGIDSEN		229
1 Timoteüs		231
2 Timoteüs		242
Titus		248

INTRODUCTIE

De allereerste keer dat iemand in het openbaar de mensen over Jezus vertelde, was het heel duidelijk: deze boodschap is voor *iedereen*.

Het was een geweldige dag – het wordt wel de geboortedag van de kerk genoemd. De machtige wind van Gods geest had door de volgelingen van Jezus gewaaid, waardoor ze vervuld waren van een nieuwe vreugde en zich van Gods aanwezigheid en kracht bewust waren. Hun leider, Petrus, had een paar weken daarvoor nog gehuild als een baby, omdat hij vloekend bezworen had dat hij Jezus niet eens kende. Nu stond hij aan een enorme menigte uit te leggen dat er iets was gebeurd wat de wereld voorgoed had veranderd. Wat God voor hem, Petrus, had gedaan, begon hij nu voor de hele wereld te doen: nieuw leven, vergeving, nieuwe hoop en kracht begonnen te bloeien als lentebloemen na een lange winter. Een nieuw tijdperk was begonnen, waarin de levende God nieuwe dingen zou gaan doen in de wereld – en het zou beginnen op die plaats, op dat tijdstip met de mensen die toen naar hem aan luisterden.

‘De belofte is voor *jullie*,’ zei hij, ‘en voor jullie kinderen en voor iedereen die ver weg is’ (Handelingen 2,39). Het was niet alleen voor de persoon die naast je stond. Het was voor iedereen.

Petrus’ woorden kwamen uit: binnen een opvallend korte tijd verspreidde de jonge beweging zich over het grootste gedeelte van de in die tijd bekende wereld. En één manier waarop de belofte aan iedereen bekend werd, was door de geschriften van de eerste christelijke leiders. Deze korte werken – voor het grootste gedeelte brieven en verhalen over

INTRODUCTIE

Jezus – werden wijdverspreid en gretig gelezen. Ze waren nooit bedoeld voor een religieuze of intellectuele elite. Vanaf het eerste begin waren ze bedoeld voor iedereen.

Dit is in onze tijd niet anders. Natuurlijk, het is van belang dat sommige mensen tijd en zorg besteden aan het historische bewijs, de betekenis van de originele woorden (de eerste christenen schreven in het Grieks) en het precieze, bijzondere effect van wat verschillende schrijvers zeiden over God, Jezus, de wereld en zichzelf. Deze serie, de *Bijbel voor iedereen*, is nauwkeurig gebaseerd op de boeken die ons daarover vertellen. Maar het doel van al die boeken is dat de boodschap bekend kan worden bij iedereen, vooral bij mensen die normaal gesproken geen boek met voetnoten en Grieks zouden lezen. Voor dat soort mensen zijn de boeken uit deze serie geschreven. En daarom staat er een woordenlijst achterin, met de belangrijkste woorden die je nodig hebt om verder te kunnen komen en een simpele beschrijving van wat ze betekenen. Telkens als je een woord **vetgedrukt** in de tekst ziet staan, kun je achterin opzoeken hoe het ook alweer precies zat.

Er zijn vandaag de dag natuurlijk veel vertalingen van het Nieuwe Testament beschikbaar. Degene die ik hier aanbied, is gemaakt voor dezelfde soort lezer: een die wellicht niet direct de meer formele, soms zelfs zware toon van sommige standaardvertalingen zou begrijpen. Ik heb uiteraard geprobeerd zo dicht mogelijk bij het origineel te blijven, maar mijn belangrijkste doel is geweest er zeker van te zijn dat de woorden niet alleen tot sommige mensen kunnen spreken, maar tot iedereen.¹

De meeste brieven van Paulus zijn aan hele gemeenten

¹ Het vertalen van Wrights bijbelvertaling zorgt voor te veel afstand van de grondtekst. Daarom wordt voor deze serie de *Nieuwe Bijbelvertaling* (NBV) gebruikt, die met hetzelfde doel is vertaald. Namen en citaten in de lopende tekst zijn waar mogelijk ontleend aan de NBV. [noot van de vertaler]

INTRODUCTIE

geschreven. De ‘pastorale brieven’ daarentegen zijn (met Filemon) aan een persoon gericht: twee ervan aan Timoteüs, die we uit Handelingen kennen (en door Paulus nog een paar keer genoemd wordt), en een aan Titus, aan wie Paulus in andere brieven warme woorden wijdt. Deze drie brieven zijn bijzonder praktisch en bevatten bemoedigingen en adviezen voor het dagelijkse leven van een plaatselijke kerk, en de rol van de voorganger daarin. Tegelijkertijd geven ze ons voortdurend een inkijkje in het rijke theologische beeld van Jezus en de kracht van het evangelie. Velen hebben zich afgevraagd of Paulus zelf deze brieven wel geschreven kan hebben, daar ze in een aantal opzichten nogal van de andere verschillen. Dit boek is niet de plek om dergelijke vraagstukken te bespreken. Ons gaat het er hier om wat de brieven precies te zeggen hebben, met name voor de situatie in onze tijd. Dus hier zijn ze: *Paulus voor iedereen, de pastorale brieven!*

Tom Wright

1 TIMOTEÛS

1 TIMOTEÛS 1,1-7

De ware prediking van de waarheid

¹Van Paulus, apostel van Christus Jezus in opdracht van God, onze redder, en van Christus Jezus, onze hoop. ²Aan Timoteüs, mijn waarachtig kind in het geloof. Genade, barmhartigheid en vrede van God, de Vader, en van Christus Jezus, onze Heer!

³Toen ik naar Macedonië vertrok, heb ik je gevraagd in Efeze te blijven. Je moet voorkomen dat bepaalde mensen daar een afwijkende leer onderwijzen ⁴en zich verdiepen in verzinsels en eindeloze geslachtsregisters. Die leiden meer tot speculaties dan tot de vervulling van de taak die God met het geloof gegeven heeft.

⁵Het doel van je opdracht is de liefde die voortkomt uit een rein hart, een zuiver geweten en een oprecht geloof. ⁶Sommigen hebben zich daarvan afgewend en zijn vervallen tot zinloos gepraat.

⁷Zij willen de wet van God onderwijzen, maar weten niet wat ze zeggen en begrijpen niets van wat ze zo stellig beweren.

Ik moet nog wel eens terugdenken aan een van de eerste preken die ik ooit gemaakt heb. Ik weet nog goed hoe ongemakkelijk ik me voelde.

In gedachten had ik hem al helemaal uitgestippeld. Ik wist wat ik wilde zeggen, of dat dacht ik tenminste. Want toen ik met het schrijven wilde beginnen was ik het opeens allemaal weer kwijt. Ik herinner me dat ik me verdiepte in een van de Bijbelgedeelten die in de dienst gelezen zouden worden, en tot mijn schrik merkte dat het bij nader inzien een stuk ingewikkelder was dan ik aangenomen had. Ik herinner me dat ik op steeds weer nieuwe punten kwam die ik in mijn verhaal wilde verwerken, en die ik nog niet echt doordacht had. En ik herinner me hoe mijn gedachten heen en weer geslingerd werden tussen het beeld van een goede prediker dat ik voor me zag, de teksten die voor mijn neus op het bureau lagen, en de gedachten, aantekte-

1 TIMOTEÛS 1,1-7 De ware prediking van de waarheid

ningen en voorbeelden die ik opgeschreven had.

Gelukkig herinner ik me niet echt meer hoe die preek op de bewuste dag gegaan is. En waarschijnlijk is daar een uitstekende reden voor. Toen ik dan op de preekstoel klom, had ik er geen idee meer van wat het doel van mijn preek was. Ik wist genoeg dingen die ik wilde vertellen, en nog meer dingen waarvan ik vond dat de gemeente ze moest horen, maar ik had er geen flauw benul meer van wat ik met deze preek wilde *bereiken*, en nog steeds niet trouwens. Ik voelde me als de student die een preek inleverde bij de professor. Terwijl de grote man de preek doorlas zat de student bang te wachten.

‘Is het goed?’ vroeg de student.

‘Goed waarvoor?’ antwoordde de professor

Toen ik dus las wat Paulus aan Timoteüs over verschillende vormen van onderwijs schrijft, kan ik wel zeggen dat ik op zijn minst ten dele uit eigen ervaring weet waarover hij het heeft. Hij denkt voornamelijk aan twee soorten onderwijs. De ene draait voortdurend in rondjes, pikt interessante ideeën en theorieën op en speelt er eindeloos mee, hoewel niet per se vanuit een helder of compleet idee van waar het precies over gaat. De andere soort kent een duidelijk doel en gaat daar recht op af, waarbij alles wat in de weg staat genegeerd of opgeruimd wordt.

In deze brief (en dit geldt ook voor 2 Timoteüs en Titus) speelt het onderscheid tussen deze twee vormen van onderwijs een voorname rol. We zullen zien dat Paulus er vanuit verschillende gezichtshoeken op terugkomt. Deze drie brieven tezamen worden vaak de ‘pastorale brieven’ genoemd. Dat is deels omdat Paulus schrijft als pastor van Timoteüs en Titus, en deels omdat hij hun in deze brieven instructies geeft voor hun eigen pastorale praktijk, en voor het werk dat ze elk in hun eigen gemeente aan het opzetten zijn. Gezien de hoeveelheid materiaal over het soort onderwijs dat een christelijke leider zou moeten geven (en

1 TIMOTÉÛS 1,1-7 De ware prediking van de waarheid

over het onderwijs dat ze juist *niet* moeten geven), zouden we ze echter net zo goed een ‘handboek voor de leraar’ kunnen noemen.

Maar voordat we verdergaan kunnen we de vraag stellen of deze brieven eigenlijk wel door Paulus zelf geschreven zijn. Hoe weten we dat? In de vroege kerk lijkt iedereen er als vanzelfsprekend van uitgegaan te zijn dat ze van zijn hand zijn. Maar in de afgelopen tweehonderd jaar hebben talloze schrijvers erop gewezen hoezeer deze drie brieven anders klinken en anders aanvoelen dan de andere, grote brieven (Romeinen, Galaten, enzovoort), waarvan we zeker weten dat ze van Paulus zelf zijn. Voor sommigen is het duidelijk: Paulus kan deze brieven onmogelijk geschreven hebben. Anderen zien de zaak nog als onbeslist, terwijl weer anderen eraan vasthouden dat ze door Paulus zelf geschreven zijn. Er zitten immers diverse zeer persoonlijke details in, waarvan het heel merkwaardig zou zijn als iemand anders ze verzonnen had.

Het is een ingewikkeld vraagstuk, en een boek als dit is niet geschikt om er al te gedetailleerd op in te gaan. Maar bedenk wel dat het in de tijd waarin deze brieven geschreven zijn (ergens in de tweede helft van de eerste eeuw na Christus) bepaald niet ongewoon was om onder de naam van een ander te schrijven. Dat betekent ook niet per se dat het om een vervalsing gaat, zoals wij in onze tijd zouden vinden. Iemand die zo schrijft kan oprecht in de lijn van het denken van degene wiens naam hij gebruikt schrijven, om die bijvoorbeeld op een nieuwe situatie toe te passen. Ik geloof niet dat het in dit geval een volledige verklaring oplevert, maar het is wel iets om in het achterhoofd te houden.

Aan de andere kant moeten we bedenken dat Paulus zelf er een voorbeeld van is hoe een en dezelfde persoon in wisselende situaties heel verschillende schrijfstijlen kan hantieren. Dit geldt zelfs voor de brieven waarvan iedereen het

1 TIMOTÉÛS 1,1-7 De ware prediking van de waarheid

erover eens is dat ze van zijn eigen hand zijn. De twee brieven aan de Korintiërs zijn een mooi voorbeeld. Deze zijn zo verschillend in stijl en in toon, dat je gemakkelijk tot de conclusie zou kunnen komen dat hij maar een ervan geschreven kan hebben, en iemand anders de andere, tenminste, als deze twee de enige brieven waren die we van hem kennen. Maar van beide staat vast dat hij ze geschreven heeft. Het verschil tussen de Paulus van Romeinen en die van de pastorale brieven is niet veel groter dan dat tussen de Paulus van 1 Korintiërs en die van 2 Korintiërs. In dit boek ga ik de vraag naar het auteurschap niet verder beantwoorden, maar gemakshalve zal ik de schrijver van de brieven steeds als 'Paulus' aanduiden.

Een van de dingen waarover we niet hoeven te twijfelen is het feit dat de 'Paulus' van deze brieven er minstens zoveel belang aan hecht dat hij de waarheid onderwijst, als de 'Paulus' van Romeinen en de andere brieven. Daarbij treffen we in deze verzen een beknopte maar heldere uitspraak over het doel van dergelijk onderwijs aan: dat is niet alleen informatie overbrengen, maar ook een hele levensstijl, die de schrijver in vers 5 in drie uitdrukkingen samenvat: liefde die uit een rein hart voortkomt, een zuiver geweten en een oprecht **geloof**.

Achter dit alles zijn twee dingen op te merken waar Paulus zich druk om maakt, en die als een rode draad door deze brieven heen lopen. Allereerst is het de schrijver erom te doen dat iedereen die het christelijke geloof belijdt, ook zijn hele leven door het evangelie laat veranderen. Dan komt in de uitingen van het geloof naar buiten toe een diepe, persoonlijke levende werkelijkheid tot uitdrukking. Daarnaast vindt Paulus het van het grootste belang dat iedere christen weet hoe hij in wederzijdse liefde en ondersteuning de gemeenschap moet opbouwen, in plaats van die door het verkeerde soort onderwijs of gedrag af te breken. En dit geldt in het bijzonder voor iedereen die het

1 TIMOTEÛS 1,1-7 De ware prediking van de waarheid

geloof onderwijst. Dit is uitermate actueel. Ook wij in onze tijd weten heel goed hoe gemakkelijk de dingen af te breken zijn. We kijken terug op tweeduizend jaar ervaring daarmee. Kun je nagaan hoe breekbaar die kleine gemeentes uit de begintijd leken te zijn, kleine gemeenschappen die met enorme problemen te maken kregen.

Maar zoals uit de groet waarmee de brief begint blijkt, stonden ze er niet alleen voor. Het **apostelschap** van Paulus ligt verankerd in de opdracht die God hem gegeven heeft, en hij verzekert Timoteüs van Gods genade, barmhartigheid en vrede. De God die zijn opdrachtgever is duidt hij aan als 'redder'. Dat is een titel die in de eerste eeuw vaak voor de Romeinse keizer gebruikt werd. En de Jezus die Paulus als zijn 'hoop' navolgt is de koning, de **messias**, de ware Heer van de wereld. Als we dat eenmaal helder voor ogen hebben, dan hoeven leraren niet in cirkels rond te draaien, of zich druk te maken over vreemde oude verzinsels of 'eindelozes geslachtsregisters', zoals bepaalde Joodse leraren uit die tijd gedaan schijnen te hebben. Ook heeft het geen zin om christelijke gemeenten in de Joodse **wet** te onderwijzen (vers 6 en 7), zonder werkelijk te begrijpen wat zij is en hoe zij toegepast zou kunnen worden, zoals Paulus juist wel deed. Het onderwijs van het evangelie zelf en de manier van leven die daaruit voortvloeit moet geen warrig, rammelend gebeuren zijn, heen en weer slingerend op de maat van allerlei ingewikkelde vraagstukken. Het moet juist recht en trefzeker op zijn doel af gaan, zodat de jonge christenen, die hard nodig hebben dat hun geloof opgebouwd wordt, de diepe, rijke basisprincipes leren, waardoor het ware christendom zich in alle helderheid onderscheidt van de wereld, in plaats van dat het zich verstopt achter een dikke buitenlaag van ingewikkelde, ondoordringbare ideeën.

1 TIMOTEÛS 1,8-11**Het doel van de wet**

⁸Wij daarentegen weten dat de wet goed is als hij op de juiste wijze gebruikt wordt. ⁹We weten ook dat de wet er niet is voor de rechtvaardige, maar voor wie zich aan wet of gezag niet stoort, voor goddelozen en zondaars, die alles wat heilig is verachten en ontwijden, die hun eigen vader of moeder doden, voor moordenaars, ¹⁰ontuchtplegers, knapenschenders, slavenhandelaars, leugenaars en plegers van meened. De wet is er voor alles wat indruist tegen de heilzame leer, ¹¹die in overeenstemming is met het evangelie dat mij is toevertrouwd, het evangelie over de majesteit van de gelukzalige God.

We stonden bij de beek en tuurden naar de andere kant van het dal. Het was een heerlijke voorjaarsdag: een zacht briesje, een heldere blauwe lucht met wat hoge bewolking, de heuvels om ons heen fris en groen. Ergens in de verte hoorden we een schaap dat naar haar lammetje blaatte.

‘Weet je dat we nog nooit daar aan de andere kant geweest zijn,’ zei mijn wandelmaatje. ‘We zijn hier al zo vaak naartoe gelopen, maar in al die tijd hebben we nooit de zuidelijke route genomen of het dal vanaf die heuvels gezien.’

Net als ik wist hij heel goed waarom we dat nog nooit gedaan hadden. We haalden de kaart nog maar eens tevoorschijn, en bekeken het gebied. Op een kleine twee kilometer ten zuiden van de plek waar wij stonden, stonden er met kleine rode hoofdletters een paar woorden op de kaart gedrukt: GEVAARLIJK TERREIN. Om de 750 meter werd dit herhaald op de kaart. Daar ergens, ten zuiden van ons, lag een militaire basis. Het hele gebied eromheen was een militair oefenterrein. Het frustrerende was dat we op die dag al uren over de heuvels in de buurt

1 TIMOTEÛS 1,8-11 Het doel van de wet

gelopen hadden zonder dat we ook maar één schot hadden horen lossen. Het leek erop dat de soldaten op die dag heel andere dingen te doen hadden. Waarschijnlijk hadden we het aangegeven terrein op dat moment volkomen veilig kunnen oversteken. Maar als er GEVAARLIJK TERREIN op de kaart staat, dan is het onzinnig om die mogelijkheid zelfs maar te overwegen. Met een gevoel van spijt keken we naar die heuvels die we nog nooit verkend hadden, en begaven we ons in noordelijke richting over een pad dat we al vaker genomen hadden.

Denk je nu eens in dat je een kaart voor je had waarop alleen maar 'gevaarlijke gebieden' stonden. Stel dat de kaart helemaal vol stond met aanduidingen van gevaarlijke punten, niet alleen van een militair oefenterrein, maar ook van steile rotsen waar je vanaf zou kunnen vallen, gevaarlijke kruisingen waar veel auto-ongelukken gebeuren, bruggen die veilig leken maar zouden kunnen instorten als je er een voet op probeerde te zetten, enzovoort. Stel dat er helemaal geen andere woorden of symbolen op stonden – geen namen van stadjes of dorpen, geen tekenjes voor mooie uitzichtpunten, geen picknickplekken of paden met een mooi uitzicht, geen plaatsen waar je kon eten of drinken, of slapen. Van zo'n kaart zou je niet erg vrolijk worden, of wel soms? Als dat het enige was wat je had, dan zou je liever thuisblijven en er nooit meer opuit trekken. Dat doet me denken aan die prikkelende regel uit Spreuken (26,13): als iemand roept 'Er is een leeuw op de weg!', dan spreekt hij misschien de waarheid, maar misschien zoekt hij ook alleen maar een smoes om niet de deur uit te hoeven om naar zijn werk te gaan.

Het voornaamste dat uit dit gedeelte van de brief naar voren komt, is het feit dat de Joodse **wet** lijkt op zo'n kaart, waarop alleen maar gevaren aangegeven staan. Paulus had Timoteüs in Efeze achtergelaten om voor de gemeente daar te zorgen, maar hij was zich ervan bewust

1 TIMOTEÛS 1,8-11 Het doel van de wet

dat daar enkele leraren waren die erg veel met de Joodse wet ophadden. Zij beschouwden deze immers niet alleen als basis voor een persoonlijke ethiek, maar ook voor de hele Joodse manier van leven. Zoals hij in het gedeelte hiervoor oppert waren er in Efeze wellicht Joodse christenen die de wet een centrale plek in het christelijke onderwijs gaven. En dat, zo schrijft hij, is net zoiets als dat je mensen eropuit stuurt om een wandeling door de omgeving te maken, terwijl de kaarten van het gebied alleen maar aangeven wat de plekken zijn waar ze beter *niet* kunnen komen.

Voor dat doel is de wet prima geschikt, zegt Paulus. Dat was zelfs precies waarvoor zij gegeven was. Het is de passende manier om de wet te gebruiken, het 'juiste' gebruik (vers 8). Als je wilt weten wat je niet moet doen, dan is de Joodse wet een uitstekend uitgangspunt. Hij bevat allerlei aanwijzingen voor soorten houding en gedrag waar met rode letters GEVAAR op geschreven staat, of misschien 'doodlopende weg'. Hij geeft niet aan wat je *wel* moet doen. Op zichzelf moedigt de wet je niet aan om een aantrekkelijk, hartelijk leven van liefde en dienst te doordenken of in praktijk te brengen, het soort leven dat volgens Paulus precies laat zien wat het betekent om christen te zijn. En dus geeft hij (naar ons gevoel met enige minachting) een opsomming van mensen voor wie de wet zinvol zou kunnen zijn: mensen die het niet kunnen laten om gevaarlijke terreinen op te zoeken, die voortdurend langs gevaarlijke afgronden lopen of proberen bruggen over te steken die op het punt van instorten staan, zodat ze in de rivier tientallen meters onder hen storten. Wat hij er in feite mee wil zeggen, is zoiets als: als ze de wet willen onderwijzen, prima; maar daarmee gaan ze ervan uit dat hun publiek uit dergelijke mensen bestaat. Maar als ze in de christelijke gemeenschap werken, dan zou hun publiek juist *niet* uit dergelijke figuren moeten bestaan!

1 TIMOTEÛS 1,8-11 Het doel van de wet

Paulus heeft hier duidelijk niet slechts de Joodse wet op het oog in de zin van de eerste vijf boeken van de Bijbel (wat in die tijd een van de betekenissen van het begrip 'de wet' was), maar veel specifieker de Tien Geboden zoals we die in Exodus 20,1-17 aantreffen. Met de eerste woorden van zijn opsomming in de verzen 9 en 10 (mensen die zich aan wet of gezag niet storen, goddelozen en zondaars, mensen die alles wat heilig is verachten en ontwijden) is dat nog niet meteen duidelijk, maar uit wat er daarna komt blijkt dat wel. Het vijfde gebod gaat over het respect dat je je ouders verschuldigd bent, het zesde over moord, het zevende over overspel, het achtste over stelen, het negende over het geven van een vals getuigenis, en het tiende (dat vaak als een soort laatste vangnet aan het eind van de lijst gezien wordt) over begerigheid en jaloezie. Van het slot van vers 9 tot het eind van vers 10 lijkt Paulus deze geboden in zijn achterhoofd te hebben, en trekt hij ze nog door: het andere uiterste van het eren van je ouders, is wel om ze te doden; het verbod op overspel omvat alle mogelijke soorten buitenechtelijke seksuele activiteiten; het top-punt van stelen is wel om een medemens te roven en als slaaf te verkopen. Ook Paulus voegt aan het eind van zijn opsomming een soort vangnet toe: 'alles wat tegen de heilzame leer indruist'. Uit het feit dat hij hier de geboden redelijk nauwgezet langsloopt, volgt dat we die eerdere uitdrukkingen in vers 9 mogen zien als omschrijving van mensen die ten minste de eerste drie geboden met de voeten treden: God op de eerste plaats zetten, geen afgoden maken en Gods naam niet ijdel gebruiken. (Over het vierde gebod aangaande het houden van de **sabbat**, waren in de vroege kerk de meningen verdeeld, zoals uit Romeinen 14 wel blijkt; maar dat is een onderwerp voor een andere keer.)

Wat Paulus met dit alles wil zeggen, zal niet zozeer zijn om een opsomming te geven van alle mogelijke soorten

1 TIMOTEÛS 1,12-17 Paulus als voorbeeld van de reddende genade van God

slecht gedrag op zich, maar om te zeggen: de wet is prima, als je een kaart wilt hebben waarop alle gevaren aangegeven staan. Ze zijn er inderdaad: allerlei soorten gevaarlijk gedrag, en de **evangelie**boodschap van Jezus, waardoor Gods heerlijkheid geopenbaard wordt (vers 11) verzet zich daar net zo goed tegen als de Joodse wet. Maar denk niet dat je meer doet dan wat waarschuwborden neerzetten om mensen voor de gevaren te waarschuwen, als je de Joodse wet onderwijst. Het is veel belangrijker om het evangelie zelf te onderzoeken, de boodschap die aan Paulus en de andere **apostelen** toevertrouwd was. Toen de wet voor het eerst gegeven werd, openbaarde God ook zijn heerlijkheid aan Mozes (Exodus 32-34), ondanks het feit dat het volk de wet al verbroken had. Net als in 2 Korintiërs 3 en 4 maakt Paulus hier duidelijk dat het het evangelie en niet de wet is, dat Gods heerlijkheid openbaart, hoe goed die wet ook mag zijn.

1 TIMOTEÛS 1,12-17**Paulus als voorbeeld van de reddende genade van God**

¹²Ik dank Christus Jezus, onze Heer, dat hij mij kracht gegeven heeft en het mij heeft toevertrouwd hem te dienen, ¹³hoewel ik hem vroeger heb bespot, vervolgd en beschimpt. Toch heeft hij zich over mij ontfermd, omdat ik door mijn ongeloof niet wist wat ik deed. ¹⁴Onze Heer heeft mij zijn genade in overvloed geschonken, evenals het geloof en de liefde die we in Christus Jezus bezitten. ¹⁵Deze boodschap is betrouwbaar en verdient onze volledige instemming: Christus Jezus is in de wereld gekomen om zondaars te redden. Ik was de eerste, ¹⁶en juist over mij heeft Christus Jezus zich ontfermd; ik was de eerste aan wie hij zijn grote geduld toonde, zodat ik een voorbeeld werd voor allen die in hem geloven en het eeuwige leven zullen ontvangen.

1 TIMOTEÛS 1,12-17 Paulus als voorbeeld van de reddende genade van God

¹⁷Aan de koning der eeuwen, de onvergankelijke, onzichtbare en enige God, zij de eer en glorie tot in alle eeuwigheid. Amen.

Toen ik opgroeide, stond ook de televisie nog in de kinderschoenen. We hadden maar één kanaal, en zelfs daar was maar weinig op te zien. Maar tegen de tijd waarin ik de programma's voor kleine kinderen ontgroeid was, was er één vaste serie die er voor mij boven uitstak: *The Lone Ranger*. Ik wist toen nog niet zoals nu wel dat het verhaal van die ene Texas ranger die over is terwijl al zijn collega's en zijn hele gezin omgekomen zijn, precies past in het patroon van Amerikaanse verhalen die gevormd zijn door, en op hun beurt weer vormend waren voor de manier waarop Amerikanen naar de wereld keken. Zoals vele opgroeiende jongens werd ik geboeid door de verrichtingen van die rustige, onderschatte held.

Het paard van de Lone Ranger, Silver, was al bijna even beroemd als de man zelf. Silver was er altijd bij wanneer de ranger iets ondernam, en leek precies te begrijpen wat hij deed en wat hij kon doen om te helpen. Maar wanneer we Silver aan het begin van de lange, bijna epische reeksen Lone-Rangerverhalen, voor het eerst tegenkomen, is het dier niet alleen wild en ongetemd, maar wordt het ook als ontembaar gezien. Tonto, de indiaan die de beste vriend en medestander van de Lone Ranger wordt, weet zeker dat het onmogelijk is om een dergelijk paard onder de duim te krijgen. Het heeft iets wat zo totaal wild en eigenzinnig is, dat de meeste paardentemmers er niet eens aan zouden beginnen en het liever bij gemakkelijker te temmen paarden houden. Dit alles kan de Lone Ranger echter niet afschrikken. Dit is het paard voor hem. Op geheimzinnige manier verklaart hij dat dit zijn paard is, en het dier aanvaardt het en dient hem zijn verdere leven lang.

Nu zijn er best andere interessante thema's op dit vlak, zoals het Bijbelse verhaal van de oorspronkelijke mens die

1 TIMOTEÛS 1,12-17 Paulus als voorbeeld van de reddende genade van God

het gezag over de dieren krijgt (Genesis 2,19-20), maar nu gaat het me om iets anders. Vanaf het moment waarop de Lone Ranger laat zien dat hij in staat is een ontembaar paard te temmen en tot zijn hulp (en tot op zekere hoogte zelfs tot zijn vriend) te maken, weet de kijker dat hij ook alle andere obstakels die hij zal tegenkomen te boven kan komen. De hardste noot heeft hij al gekraakt, en alles wat nu volgt zal minder moeilijk of zelfs gemakkelijker zijn. En daarmee komen we bij het punt dat Paulus ook wil maken, wanneer hij het heeft over dat wat God in zijn leven gedaan heeft. God heeft de meest woeste, meest gewelddadige van alle godslasterende vervolgers gepakt, en hem niet enkel tot een gelovige, maar ook tot een betrouwbare **apostel** en evangelist gemaakt. Als dat in Gods vermogen ligt, dan is er niemand in de wereld, is er geen hart zo hard of zo bitter dat het buiten het bereik van Gods genadige geduld blijft.

Dat is wat de verzen 15 en 16 betekenen, die de kern van dit gedeelte vormen. Eens was Paulus de ergste van alle zondaren; de 'eerste', zo is het vertaald, en er zit inderdaad iets in van de 'voornaamste'. De 'hoofdzondaar', zo kijkt Paulus nu terug op zijn eigen vroegere leven. Niet dat hij dit indertijd dacht, of dat het aan de buitenkant zo leek; natuurlijk niet! Hij dacht dat hij Gods wil uitvoerde. Maar het is duidelijk niet genoeg om oprecht te zijn. Nu beseft hij dat hij met zijn boze woorden tegen de eerste christenen in feite God lasterde, dat hij mensen smaadde die Jezus als Heer volgden, en dat de boze daden die hij aan zijn woorden toevoegde precies hetzelfde waren als de vervolging die Gods volk altijd al had ondergaan. Hij deed Gods ware volk aan wat in het verleden de heidenen Israël aangedaan hadden. Het feit dat hij meende dat hij Israël verdedigde tegen ketterijen, maakte het alleen maar erger. En zo iemand was hij dus geweest. De christenen, die hun best deden om zich voor zijn gewelddadige overvallen te